

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

AZ ÖNAZONOSSÁG MOTÍVUMAI

BARTL
JÓZSEF

Soroksári Duna-part | Danube Bank at Soroksár,
1965

olaj, vászon | oil on canvas,

29 x 50,5 cm,

Béla György gyűjteménye | collection of György Béla

Bartl József festőművész (1932–2013) a hatvanas-hetvenes években megújuló magyarországi absztrakt képzőművészet egyik jelentős alakja. Művészetében egyedi módon ötvözte a lokális festészeti hagyományokba ágyazott archaikus motívumalkalmazást a korában egyre nagyobb teret nyerő absztrakt törekvésekkel. A művészete által leírt fejlődési ív jól mutatja azt a folyamatot, amely a korai Kádár-korszak dogmatikus művészetfelfogása ellenében a szabad önkifejezés lehetőségeit kutatta a korabeli viszonyok között hozzáférhető forrásokra, illetve a hazai mesterek és kortársak által meghatározott szellemi bázisra támaszkodva. A hagyományos szemléletet tükröző stíláriális kötöttségektől való elszakadás olyan vizuális nyelvezet kialakulásához vezetett Bartl esetében, amely ötvözte Paul Klee gyermeki szabadságot idéző világát Korniss Dezső tradíciót és modernséget egyesítő szemléletével, illetve a hazai absztrakt művészet hatvanas-hetvenes években kibontakozó motívumalkalmazó törekvéseivel.

Bár pályája jelentős részére rányomta bélyegét a korszak keretek közé szorított világa, jellegzetes, néhány alapmotívumra (szív, tulipán, kereszt, fejfa, bábú, hullám, ék, kör) épülő művészetében mégsem játszott központi szerepet a politikai állásfoglalás kérdése. Sokkal inkább saját belső világának feltérképezésére összpontosított, és olyan művészi kifejezőmódokat keresett, amelyekben otthonra talált. Életműve a hatvanas években induló művészgeneráció látásmódját meghatározó szellemi közegben gyökeresedett, különösen Keserű Ilona, illetve Bak Imre, Deim Pál, Nádler István és a Zuglói Kör egyéb művészei tekintetében. A klasszikus avantgárd mesterek (Braque,

Fejfák | Wooden Grave Posts,
1977,

olaj, vászon | oil on canvas,
48,8 × 36,7 cm,

Ferenczy Múzeumi Centrum | Ferenczy Museum Center

Klee, Matisse, Picasso) művészetéből levont tanulságok mellett elsősorban a harmincas-negyvenes évek progresszív hazai törekvései inspirálták, így munkássága szervesen illeszkedik abba a Korniss Dezső és Vajda Lajos, illetve tágabb értelemben az Európai Iskola által képviselt hagyományba, amely kijelölte a háború utáni művészet magyarországi történetének irányait.

Bartl József művészi identitását két helyszín és a hozzájuk kapcsolódó kulturális közeg határozta meg: Soroksár és Szentendre. Soroksáron született német nemzetiségi családban, és a sváb kultúra egész életében lényegi azonosulási pont maradt számára. Miután 1972-ben műtermet kapott a szentendrei Régi Művésztelepen, látásmódja radikálisan átformálódott, és néhány éven belül végérvényesen kialakult az archaikus-népművészeti motívumokat festői jelekké transzponáló művészi formavilága. Szentendre építészeti és festészeti hagyományai a lokális motívumkincs egyre mélyülő értelmezési lehetőségeire inspirálták, és a művésztelepen megtapasztalt intellektuális környezet egyéni hangja megtalálására ösztökélte. 1976-tól készült műveinek főszereplőivé a többrétegű jelentéssel felruházott motívumok váltak, és ez a szimbolikus, „képírászerű” kifejezőmód az 1981-től jelentkező „rácsozatos” képein még meghatározóbbá vált.

Jelen kiállítás legfőbb célkitűzése, hogy elhelyezze Bartl József életművét a korabeli festészeti törekvések összefüggésrendszerében, és rávilágítson az archaikus motívumalkalmazás és az absztrakt formavilág ötvözésének jelentőségére a háború utáni magyar művészettörténetben. A kollektív emlékezet erejét közvetítő lokális motívumok használata nemcsak szubjektív önmeghatározási kísérletek eszköze volt Bartl

Tulipán kékben | *Tulip in Blue*
1978,

olaj, vászon | *oil on canvas*,
49,5 x 70 cm,

Béla György gyűjteménye | *collection of György Béla*

és generációja jó néhány képviselője számára, hanem egy tágabb értelemben vett, kelet-közép-európai művészi identitáskeresés lenyomata is. A kiállításon bemutatott művek pontról pontra lekövetik Bartl József életművének belső logikáját, és ezáltal megvilágítják e sajátos jelrendszer és az absztrakció közötti feszültség lényegét.

A Duna mentén | Along the Danube,
1980,
olaj, vászon | oil on canvas,
90 × 90 cm,
Wolfart János gyűjteménye |
collection of János Wolfart

The painter József Bartl (1932–2013) was a significant figure of the revival of Hungarian abstract art in the 1960s and 1970s. In his artistic practice, he uniquely combined the use of archaic motifs embedded in local painting traditions with the increasingly popular abstract aspirations of his time. The development of his style clearly shows the process of exploring the possibilities of free self-expression against the dogmatic aesthetic requirements of the early Kádár era, relying on the sources available at the time, as well as on the intellectual base defined by his Hungarian masters and contemporaries. In the case of Bartl, breaking away from the stylistic restrictions that reflected a traditional approach led to the development of a visual language that merged Paul Klee's world of childlike freedom with Dezső Korniss's approach combining tradition and modernity, as well as the motif-applying efforts of Hungarian abstract art that developed in the 1960s and 1970s.

Although a significant part of his career was marked by the meagre possibilities of the era, his art informed by a few fundamental motifs (heart, tulip, cross, wooden grave post, human figure, wave, wedge, circle) was devoid of political commentary. Rather, he was interested in exploring his own inner world and looking for artistic ways of expression he could identify with. His approach was rooted in the intellectual milieu that defined the vision of the generation of artists emerging in the 1960s, especially regarding Ilona Keserü, as well as Imre Bak, Pál Deim, István Nádler and other artists of the Zugló Circle. In addition to the lessons learned from the art of classical avant-garde masters (Braque, Klee, Matisse, Picasso), he was primarily inspired by the progressive local art tendencies of the 1930s and

Gyertek velem mind | *You All Come with Me*,
1983,

olaj, vászon | *oil on canvas*,
90 × 120 cm,

Ferenczy Múzeumi Centrum | *Ferenczy Museum Center*

1940s, so his work builds on the legacy of Dezső Korniss and Lajos Vajda, and in a broader sense the European School, which defined the evolution of post-war art history in Hungary.

József Bartl's artistic identity was marked by two locations and the cultural milieu associated with them: Soroksár and Szentendre. He was born in Soroksár, in a German ethnic family, ensuring that Swabian culture would serve him as an essential point of identification throughout his life.

After receiving a studio in Szentendre's Old Art Colony in 1972, his artistic vision was radically transformed, and within a few years, his style – characterized by the transposition of archaic and folk-art motifs into pictorial signs – would take shape. The architectural and painting traditions of Szentendre spurred him to explore the ever-widening interpretative horizons of local motifs. Also, at the art colony he found himself in an intellectual environment that led him to find his own voice. From 1976 onwards, his art was increasingly informed by the multilayered meanings he discovered in motifs. This symbolic, "calligraphic" mode of expression would crystallize in his "grid paintings" from 1981 onward.

The ambition of this exhibition is to place József Bartl's oeuvre in the context of contemporary painting trends, and to shed light on the importance of the combination of archaic motifs and abstract forms of expression in post-war Hungarian art history. The use of local motifs laden with the power of collective memory was not only a means of subjective self-definition experiments for Bartl and many others in his generation, but also an imprint of a broader, East-Central European artistic quest for identity. The works selected for the exhibition meticulously lay bare the internal logic of Bartl's oeuvre, thereby illuminating the tension between his multi-layered sign system and abstraction.

Kék kép | Blue Image,
1999,
akril, vászon | acrylic on canvas,
100 × 80 cm,
Bartl József hagyatéka | József Bartl's estate

Bartl József
fotó | photo: Deim Péter

A KIÁLLÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK

SZEPTEMBER 13. PÉNTEK, 18:00

Kiállítás megnyitó

Megnyitja: Kopin Katalin művészettörténész

Közreműködik: Barakonyi Brúnó jazzbőgős

OKTÓBER 19. SZOMBAT, 16:00

Soroksár és Szentendre

Wehner Tibor művészettörténész tárlatvezetése

OKTÓBER 26. SZOMBAT, 16:00

Múzeumi Mesék – önismereti foglalkozás

Nagy Luca meseterapeutaival 18+

NOVEMBER 16. SZOMBAT, 16:00

Bartl József és Szentendre

Bodonyi Emőke művészettörténész tárlatvezetése

DECEMBER 5. CSÜTÖRTÖK, 11:00

Szenior Csütörtök

JANUÁR 4. SZOMBAT, 16:00

A műgyűjtő szemével

Wolfart János szubjektív tárlatvezetése

JANUÁR 23. CSÜTÖRTÖK, 17:00

Katalógusbemutató és kurátori tárlatvezetés

A katalógust bemutatják:

Deim Réka és Kertész László művészettörténészek

JANUÁR 31. PÉNTEK, 17:00

Zenés finisszázs

Jegy- és bérletvásárlás:

Czóbel Múzeum, Ferenczy Múzeum, Kmetty Múzeum, Kovács Margit Kerámiamúzeum, MűvészetMalom, Tourinform iroda, továbbá a www.jegymester.hu oldal.

Éves bérleteink elérhetők a múzeumi pénztárakban és a [jegymester.hu](http://www.jegymester.hu)-n.

Hírlevél-feliratkozás (hírek, programok, érdekességek a Ferenczy Múzeumi Centrum életéből): www.femuz.hu

A programváltoztatás jogát fenntartjuk!

A programok helyszíne:

Szentendrei Képtár, Szentendre, Fő tér 2–5.

A broszúra a Bartl József – Az önazonosság motívumai című kiállítás alkalmából készült.

Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

This brochure was published on the occasion of the exhibition entitled József Bartl – Motifs of Identity.

Ferenczy Museum Center, Szentendre

Kiadja | Publisher: **Ferenczy Múzeumi Centrum**

Felelős kiadó | Publication overseen by: **BORBÉLY-TARDY Anna**

Kurátor | Curator: **DEIM Réka**

Koordinátor | Coordinator: **KOZÁK Zsuzsanna**

Grafikai terv | Graphic design: **KISS Krisztina Noémi**

Korrektúra | Proofreading: **ZELEI Bori**

Angol fordítás | English translation: **DEIM Réka**

Fotó | Photo: **DEIM Balázs**

Nyomda | Press: **Pannónia Nyomda Kft.**

A borítón | On the cover:

Tulipán kékben | Tulip in Blue, 1978,

olaj, vászon | oil on canvas, 49,5 x 70 cm,

Bélai György gyűjteménye | collection of György Béla

© **szervezők** | The authors

© **fordító** | The translator

© **fotósok** | The photographers

© **Ferenczy Múzeumi Centrum, 2024**

A broszúra szerzői jogilag védett. A kiadó előzetes írásos

hozzájárulása nélkül részleteiben sem reprodukálható. |

All rights reserved. No part of this brochure can be reproduced without express written permission from the publisher.

SZENTENDREI KÉPTÁR
SZENTENDRE GALLERY

2024. 09. 14. – 2025. 02. 02.

A kiállítás csütörtöktől vasárnapig
10 és 18 óra között látogatható.

The exhibition is on view from Thursday
to Sunday from 10 am to 6 pm.

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

SZENTENDRE
2024

+36 20 779 6657 | info@muzeumicentrum.hu
www.femuz.hu | [f/ferenczymuzeumicentrum](https://www.facebook.com/ferenczymuzeumicentrum)
[@muzeumicentrum](https://www.instagram.com/muzeumicentrum) | [y ferenczymuzeumicentrum](https://www.youtube.com/ferenczymuzeumicentrum)

#BARTLJOZSEF #AZ_ONAZONOSSAG_MOTIVUMAI
#MUZEUMICENTRUM #SZENTENDRE